

Sisällys

ESIPUHE 11

SEITTEMÄN MIESTÄ • *Jyrki Nummi* 13

I LÄHTÖKOHDAT 17

SEITSEMÄN VELJEKSEN TAUSTA • *Jyrki Nummi* 18

Ensimmäinen suomenkielinen romaani 18

Romaanikeskustelu saapuu Suomeen 1830–1870 22

Ruotsin kirjallisuus 26

Kirjamarkkinat 26

Romaanin lajivalikko 27

Suomenkielinen kirjallisuus 31

Ohjelma ja tavoitteet 31

Kansan kirjallisuus 34

Kansakuntainen romaani 36

Klassikkoinstituutio 38

*Seitsemän veljeks*en synty 41

J. V. SNELLMANIN KIELI- JA KIRJALLISUUSPOLITIikka • *Marja Jalava* 44

Suomalaiskansallisen identiteetin synty ja kielinationalismin nousu 44

Spekulatiivisesta filosofiasta kansalliseen ohjelmaan 46

Kansallinen kieliyhteisö ihmisyyden määrittäjänä 48

Snellmanin kirjallisuuspolitiikka 51

Kalevalainen takinkääntö 56

Snellmanin kieli- ja kirjallisuuskäsityksen vaikutuksesta 60

II ALEKSIS KIVEN KERTOMUS SEITSEMÄN VELJESTÄ • *Jyrki Nummi* 62

KERTOMUS ETELÄISESTÄ HÄMEESTÄ 63

Jukolan talo 63

Kertomus 64

Pääkertomus 64

Sivukertomukset 66

Kertoja ja kertojat 70

Henkilöt 75

Monilukuinen päähenkilö 75

Veljesryhmä 78

Ryhmä ja yksilö 79

Kiven naiset 81

Kylän väki 83

Humoristinen kansankuvaus	85
Humorillista	85
Kiven ja Runebergin kansa	86
Näkökulma alhaalta	90
Tilannekomiikka	92
Rakenteet	93
Dynaamiset rakenteet	93
Symmetria ja keskipainoisuus	95
Kerrostumat	97
<i>SEITSEMÄN VELJEKSEN LAJIT</i>	99
1800-luvun realistinen romaani	99
Romaanilajit	102
Kehitysromaani	102
Quijotelainen romaani	104
Veijariromaani	106
Rosvoromaani	108
Robinsonadi	110
Romanttinen romaani	111
Koominen eepos	114
Dialogikertomus	118
Menippolainen satiiri	123
Utopia, ilmestys ja profetia	124
Synteettinen romaani	126
<i>SANAN MAHTI</i>	129
Kirjallinen puhe	129
Kiven sanonta	131
Kuvakieli ja rytmi	131
Huumori ja leikillisyyys	133
Puhekuviot	134
Homeerinen vertaus	134
Apostrofi	137
Lainattu sana	138
Kansanperinne	138
Kirjallinen laina	139
Tyylikerrostumat	144
Korkeasta tyylistä	144
Lyyrinen proosa	145
Homeros ja <i>Kalevala</i>	146
Korkea ja matala	148
Pyhä sana	150
Sitaatti ja alluusio	150
Parodia	154

Kirjallisuuden kieli 155

JUKOLAN TALON POLITIIKKA 157

Pako yhteiskunnasta 157

Lukutaitovaatimus 160

Impivaaran utopia 162

Purjehdus Impivaaran saareen 162

Kohti uutta maailmaa 164

Merten kulkija ja matkamies maan 166

Metsän suojassa 167

Johtajan valinta 171

Myrsky ja kriisi 174

Jukolan valtiolaiva 176

Paluu kotisatamaan 181

Kotomaa 182

Talonpojan isänmaa 182

Seurakuntakansalaiset 185

MIELEN SYVYYS JA TAIVAAN KORKEUS 188

Sivukertomusten mieli 188

Vetäytyminen sisätilaan 190

Oravan laulu 191

Kalvean immen tarina 191

Uskonsankarin tarina 194

Laurin myyräuni 196

Sydämeni laulu 197

Taivaan vallat 198

Jukolan veljesten taivas 198

Linnanherra ja tuomion päivä 201

Kuningaskäärmeen tarina 204

Kultainen peura ja elävä kivi 205

Ennustukset, ilmestykset ja näyt 206

Sibilla ja Kuppari-Kaisa 206

Juhanin ilmestys 207

Simeonin yölento 210

Seunalan Anna tuomittu alhossa 212

Kohti viimeisiä aikoja 213

Ilmestyskirjan sanoma 213

Juhlava seitsenluku 214

Apokalyptinen kuvasto 215

EPILOGI 219

Kaksi päätöstä 219

Paluu arkeen 220

Uusi aikakausi 224

III KULTTUURIYMPÄRISTÖT 228

SEITSEMÄN VELJESTÄ JA SUOMALAINEN KANSANPERINNE • Satu Apo 229

- 1800-luvun folkloren runsaudensarvi 229
- Seitsemän veljeks*en kansanperinteen aiempi tutkimus 231
- Eläinsadut ja paraabelit 234
- Kalvea impi verrattuna suomalaisiin kansankertomuksiin 236
- Suomenruotsalainen balladi ja legenda 238
- Vuorenpiekkotarinat 240
- Uskomustarinat 241
- Historialliset tarinat ja henkilötarinat 245
- Kaskut ja anekdootit 247
- Sananlaskut ja sanomukset 248
- Mistä *Seitsemän veljeks*en kirjoittaja vaikeni? 250

KIVEN ERÄMAA, KYLÄ JA KANSANKULTTUURIN KUVA • Satu Apo 253

- Maalaiskulttuurin kehitysvaiheet ja sosiaalinen rakenne 254
- Maaomaisuuden monet hyödyt 256
- Erämaassa 258
- Mahtavatuottoinen kaski 260
- Uudisraivauksen kehittävät vaikutukset 262
- Kylän ja pitäjän sosiaalinen hierarkia 264
- Konflikteja, kannanottoja ja vaitioita 268
- Talonpojat rienaavat kirkonmiehiä 269
- Vaarallisia aatteita Toukolan kylässä 272
- Miten ylempien tulee kohdella alempiaan? 274

KIVEN JA VELJESTEN USKONNOLLINEN MAAILMA • Irma Sulkunen 276

- Kirkko keskellä kylää 278
- Pietismin ja nationalismin vaikutuspiirissä 280
- Uskonto ja sukupuoli 283
- Anna, Agnes ja Anna Stiina 288
- Uskonnolliset herätykset ja elämänmuutos 290

IV VASTAANOTTO 292

AIKALAISVASTAANOTTO • Jyrki Nummi 293

- Suomalaisen kirjallisuuden trauma 293
- Valtapeli 296
- Professori ja ylioppilas 300
- Meurmanin *Recension* 304
- Kirjallisuusarvostelija Ahlqvist 305
- Ahlqvist ja taiteen rajat 307
- Cygnaeuksen lausunto 309
- Godenhjelm, Aspelin, Lönnrot ja Snellman 311

Ahlqvist ja taiteellinen muoto	314
Ahlqvist ja kanoninen järjestys	318
Kiistan avainkysymys	320
Aikakauden päätös – Lönnbeck ja Krohn	323

SEITSEMÄN VELJESTÄ KIVEN KIELEN JA EDITOINNIN PÄÄTEPISTEENÄ

• <i>Petri Lauerma</i>	325
Teoksen kielellinen editointiprosessi	327
Pitkävokaalisiksi kehittyneet <i>pelto</i> -tyyppiset partitiivit	329
<i>valkia</i> -tyyppiset adjektiivit	330
Supistumaverbien <i>rupee</i> , <i>hikoen</i> -tyyppiset taivutusmuodot	332
<i>sanoit</i> , <i>sanoisit</i> -tyyppiset monikon 3. persoonan muodot	333
<i>kuin</i> -asuiset, mutta ›kun‹-merkityksiset konjunktiot	335
<i>kultasannotettu</i> -tyyppiset partitiipit	336
Kielellisen editoinnin luonne	337
Kiven kielellinen aikalaisreseptio ja nykysuomen murros	339

V ENSIPAINOKSESTA KLASSIKOKSI 342

TEOKSEN JULKAISUHISTORIA • <i>Sakari Katajamäki</i>	343
Kiven työpöydältä vihkopainokseksi	343
Vuoden 1873 laitos	349
Kiven romaani kokoomateoksissa ja omissa kansissa	354
Kuvitetut laitokset	360
Lyhennelmät, mukaemat ja tarinavalikoimat	367
Käännökset	372

SEITSEMÄN VELJESTÄ TEATTERINA, OOPPERANA, TANSSITAITEENA JA

KUUNNELMANA • <i>Pentti Paavolainen</i>	377
Koomisia kohtauksia seuranäytännöiksi	377
Kaarlo Bergbom ja Hemmo Kallion ensimmäinen näytelmäsovitus	379
Uudet teatterisovitukset Kallion haastajiksi	381
Armas Launiksen ooppera	383
Wilho Ilmarin »sarja kuvaelmia»	384
Kiven 100-vuotisjuhlinta teatterissa	387
Sotavuosista 1960-luvulle	389
Tulisiko veljeksille uusi aika?	393
Kalle Holmberg ja vuosikymmenen produktio Turussa	396
Tanssiteatterin voitto	399
Tauno Marttisen oopperat	401
<i>Seitsemän koiraveljestä</i> musiikkiteoksina	402
Katse jälkiteolliseen Suomeen	403
Kiven paras komedia	410

SEITSEMÄN VELJESTÄ VALKOKANKAALLA • *Kimmo Laine* 412

Ensimmäinen esinäytös	412
Toinen esinäytös	414
Ensimmäinen filmatisointi	418
Komedialla, animaatiota ja televisioelokuvaa	421
Dramaturgisia painotuksia	424
Itsekriittinen jälkinäytös	428
KANONINEN SEITSEMÄN VELJESTÄ • <i>Jyrki Nummi</i>	430
Arvostuksen muutos	430
Kanoninen kiista	432
Esteettinen ja valtateoria	433
Arvostuksen mittarit	435
Maailmankirjallisuus	440
Klassikko	442
LÄHTEET	446